

Advies Inventarisatie Funerair Erfgoed

Adviesraad Onroerend Erfgoed

Na afloop presentatie d.d. 18 november 2024

Voorzitter

Daan Declercq

Ondervoorzitter

Maike Blancke

Verslaggever

Liesbeth De Feyter – secretaris

Aanwezigen

Voor de Adviesraad Onroerend Erfgoed

Naam

Anne-Laure Van Bruaene

Daan Declercq

Janne Vaes

Dirk Laporte

Emma Cloet

Godfried Bekaert

Ignace Bourgeois

Korneel Gheysen

Maike Blancke

Liesbeth De Feyter

Tijdens de Adviesraad van 18 november 2024 werd het huidige beleid van de Dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg (DSAM) inzake funerair erfgoed toegelicht aan de adviesraad Onroerend Erfgoed.

De adviesraad is van mening dat de Stad Gent als Onroerenderfgoedgemeente haar verantwoordelijkheid neemt in de zorg voor het funerair erfgoed en een actieve voorttrekkersrol speelt door op gestructureerde en geïntegreerde wijze in te zetten op inventarisatie, onderhoud en restauratie- en instandhoudingswerken, en dit in samenwerking met andere betrokken stadsdiensten.

Op initiatief van de DSAM werkt de stad Gent gestaag verder aan een inventarisatie van haar funerair erfgoed. Ze past hierbij het afwegingskader en de selectiemethodologie van het agentschap Onroerend Erfgoed toe, wat door de Adviesraad positief wordt bevonden. Inventariseren en waardering van funerair erfgoed vereist immers een wetenschappelijk onderbouwde en genuanceerde aanpak. Er gaat bij de inventarisatie bijvoorbeeld ook aandacht uit naar de lokale

context (bijv. het belang van de bloemistenfamilies in Ledeberg), het al dan niet mee beschermen van de persoon in het graf (bijv. een verdienstelijk persoon, oorlogsveteraan, ...), etc.

De Stad stelt jaarlijks een inventaris op van één begraafplaats. Hieruit wordt een lijst met waardevolle graftekens opgemaakt, die formeel wordt bekrachtigd via een collegebesluit. Aan de inventarisfiches worden concrete actiepunten gekoppeld per graftekens.

De Stad past een integrale en multidisciplinaire werkwijze toe. Er is namelijk een funerair team, met vertegenwoordigers van de dienst Facility Management, de Groendienst, Burgerzaken en de Dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg. Op deze manier wordt het per vergissing verwijderen van funerair erfgoed zoveel mogelijk vermeden en is er efficiëntiewinst, omdat de verzamelde informatie tijdens inventarisatie bruikbaar is voor meerdere diensten. Het funerair team is een voorbeeld van efficiënt bestuur en goede interne samenwerking binnen de stadsdiensten.

Er wordt ook ingezet op de publieke ontsluiting van de onderzoeksresultaten. De inventarissen zullen namelijk in de toekomst publiek toegankelijk zijn via de nieuwe website begraafplaatsen.net. De beheersplannen van de beschermde begraafplaatsen zijn nu reeds raadpleegbaar via de website van het agentschap OE.

Aanvullend op deze positieve beoordeling heeft de adviesraad volgende aandachtspunten en suggesties:

- Net als elders in de publieke ruimte wordt er meer ingezet op ontharding, vergroening, verminderen van intensief groenbeheer, etc. Deze klimaatgerichte maatregelen zijn mogelijk niet steeds verzoenbaar met erfgoedzorg, heb hier aandacht voor. Er worden best vooraf afspraken gemaakt over welke type landschappelijke ingrepen wenselijk zijn in welke begraafplaatsen. Zeker daar waar er een bewuste landschappelijke aanleg is voor het kerkhof, of waar er een hoge ensemblewaarde is (bijv. Campo Santo in Sint-Amandsberg).
- Het funerair team kan eventueel beroep doen op ondersteuning door studenten, bijvoorbeeld in het kader van een stage of eindwerk.
- Eventueel kunnen er ook stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten (al dan niet van een stadsdienst) worden betrokken bij de ontwerpkeuzes die zich stellen rond het beheer van historische kerkhoven. Zij kunnen waardevolle inzichten aanleveren, aanvullend op de inzichten van het erfgoedveld en vanuit beheeroptiek.
- Eventueel kan er advies worden ingewonnen bij andere (Onroenderfgoed-) gemeenten, om te leren uit hun ervaringen, creatieve oplossingen en hun aanpak van gelijkaardige uitdagingen. Misschien kan er zelfs samenwerking worden aangegaan om kosten te drukken.
- De inventarisatiecampagnes leveren waardevolle historische gegevens op. Deze zullen digitaal worden ontsloten. Het zou echter ook wenselijk zijn dat deze informatie ook doorstroomt naar de online inventaris onroerend erfgoed, waar de DSAM ook voor verantwoordelijk is sinds de erkenning als Onroenderfgoedgemeente. Waar mogelijk is het ook wenselijk dat een kort overzicht van de historiek en de belangrijkste historische kenmerken van de begraafplaats ter plaatse voor de bezoeker kenbaar worden gemaakt, eventueel door een beperkt infopaneel, bordjes met korte teksten of QR-codes bij waardevolle graftekens. Dit om het belang van funerair erfgoed onder de aandacht te brengen en de aandacht van de bezoeker te vestigen op de erfgoedwaarden van de site.
- De adviesraad raadt aan om na te denken of de aanduiding in situ van de waardevolle graftekens niet beter kan. Momenteel zijn er alleen aanduidingen n.a.v. het boek 'In Steen en Brons' uit 1981.
- Het is goed dat er een jaarlijks budget wordt vrijgemaakt voor de instandhoudingswerken en restauratieve werken van het Gentse funerair erfgoed. Dit budget is echter relatief beperkt in relatie tot de opdracht. Meer inzet op preventief onderhoud zal dure toekomstige restauratiekosten vermijden en het behoud van de erfgoedwaarde ten goede komen. De adviesraad pleit ervoor om deze werken te blijven

ondersteunen. Er wordt verondersteld dat binnen de huidige financiële context van de Stad, een groeiscenario momenteel niet realistisch is. Er wordt evenwel sterk aanbevolen om dit in de toekomst wel te doen, van zodra hiervoor middelen beschikbaar zijn, omdat de vraag nu reeds veel hoger is dan de beschikbare middelen.